

IETEIKUMI LVA pētījums „Attieksme pret latviešu valodu un tās mācīšanos”

Valodas un valodu
izglītības politikas
veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu
mācībspēkiem,
pedagogu
profesionālās
pilnveides kursu
veidotājiem

Mācību līdzekļu
veidotājiem

Turpmāko
pētījumu
veicējiem

Skolotājiem

Valodas un valodu izglītības politikas veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu mācībspēkiem, pedagogu profesionālās pilnveides kursu veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu veidotājiem

Turpmāko pētījumu veicējiem

I

MĀCĪBU PROCESA PLĀNOŠANA

01

Definēt pašu svarīgāko, kas ir jāapgūst šajā tematā.

02

Paškritiski atbildēt uz jautājumiem: ko valodas lietotājam (t.sk. skolēnam) dos šis apgūstamais temats/jautājums/elements, kāda ir tā loma kompetenta valodas lietotāja dzīvē.

temata fokuss un jēga

plānošana

Valodas un valodu
izglītības politikas
veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu
mācībspēkiem,
pedagogu
profesionālās
pilnveides kursu
veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu
veidotājiem

Turpmāko
pētījumu
veicējiem

temata atslēgvārdi

I

MĀCĪBU PROCESA PLĀNOŠANA

03 Definēt temata galvenos atslēgvārdus, t.sk. jēdzienus, terminus, kuru nozīmes apguvei un nostiprināšanai (lietošanai dažādos skolēnu dzīves kontekstos) plānot īpašu laiku.

04 Plānot vismaz kādu netipisku mācību stundu (piemēram, ārpusklases aktivitāti, skolas tekstu izpēti, teatralizētu uzdevumu, izpēti darbu internetā, uzaicināt viesi) kārtējā temata apguvei.

netipiska mācību stunda

Valodas un valodu
izglītības politikas
veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu
mācībspēkiem,
pedagogu
profesionālās
pilnveides kursu
veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu
veidotājiem

Turpmāko
pētījumu
veicējiem

skolēns skolotāja lomā

I

MĀCĪBU PROCESA PLĀNOŠANA

05

Strukturēt mācību stundu, bet arī nesaplānot visu līdz sīkumiem, lai ir vieta skolēnu virzītai stundas gaitai, spontanitātei, skolēnu ierosinātām idejām mācību procesa gaitā.

06

Ļaut skolēniem regulāri piedalīties mācību temata apguves formas (metožu/pieeju) un satura (uzdevumu/tekstu) plānošanā.

skolēnu idejas

Valodas un valodu izglītības politikas veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu mācībspēkiem, pedagogu profesionālās pilnveides kursu veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu veidotājiem

Turpmāko pētījumu veicējiem

I

MĀCĪBU PROCESA PLĀNOŠANA

uztraukums

07 Runāt ar skolēniem par mācību procesa organizāciju (ko viņi par to domā, ko viņi gribētu mainīt, kā viņi jūtas – kas izraisa uztraukumu un kā to mazināt).

08 Iekļaut temata apgūvē jaunākos pētījumus (par valodu prasmi Latvijā, lingvistisko attieksmi u.c.), atziņas, resursus (piemēram, videolekcijas, sarunas) un valodas rīkus (piemēram, LVA lietotnes).

jaunākie pētījumi

Valodas un valodu
izglītības politikas
veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu
mācībspēkiem,
pedagogu
profesionālās
pilnveides kursu
veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu
veidotājiem

Turpmāko
pētījumu
veicējiem

valoda skolā un ārpus tās

I

MĀCĪBU PROCESA PLĀNOŠANA

09 Paredzēt temata/jautājuma/valodas elementa/
teksta apguves **sasaisti** ar citiem mācību
priekšmetiem, skolēnu ārpusskolas aktivitātēm
(hobijiem, pulciņiem), interesēm un ieradumiem.

10 Plānot aktuālu diskusiju skatīšanos TV vai klausīšanos radio
ar uzdevumu (piemēram, pierakstīt, kuri valodas līdzekļi tiek
lietoti viedokļa izteikšanai, argumentu strukturēšanai, kuri
ekstralingvistiskie līdzekļi tiek izmantoti runas efektivitātei (balss
skaļums, žesti, stāvēšanas/sēdēšanas poza u.tml.) un plānot diskusiju
organizēšanu ar skolēniem par **aktuāliem** tematiem, kas šobrīd notiek
pasaulē un Latvijā; padziļināt diskusiju un debašu prasmes līmeni.

diskusijas par aktuāliem tematiem

Valodas un valodu izglītības politikas veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu mācībspēkiem, pedagogu profesionālās pilnveides kursu veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu veidotājiem

Turpmāko pētījumu veicējiem

1

MĀCĪBU PROCESA PLĀNOŠANA

atbalsta frāzes

11

Gan LAT1, gan arī LAT2 stundās (arī vidusskolā) mācīt frāzes, izteicienus kā pavedienus domu argumentēšanā, sasaistē un viedokļu izteikšanā.

12

Plānot temata apguvi tā, lai skolotājs tikai vadītu, paskaidrotu, precizētu, bet skolēni maksimāli mācītos darot – paši pamanītu, izteiktu pieņēmumus, kurus ar skolotāja palīdzību pārbaudītu teorētiskajās atziņās.

mācīties darot

Valodas un valodu
izglītības politikas
veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu
mācībspēkiem,
pedagogu
profesionālās
pilnveides kursu
veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu
veidotājiem

Turpmāko
pētījumu
veicējiem

gramatika un aktuāli temati

1

MĀCĪBU PROCESA PLĀNOŠANA

13

Gramatikas jautājumu mācīšanu iekļaut
sabiedrībai un skolēniem aktuālu tematu
kontekstā.

14

Lasīšanas prasmju un stratēģiju apguvē, kā arī
gramatikas mācīšanā iekļaut tekstus par
cilvēka atmiņu, par atcerēšanās paņēmieniem
u.tml., kā arī pozitīvās psiholoģijas tekstu
fragmentus (kā mazināt trauksmi, kā ticēt sev un saviem
panākumiem, kā nebaidīties kļūdīties un no kļūdām
mācīties u.tml.).

noderīgi, pozitīvi teksti

Valodas un valodu
izglītības politikas
veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu
mācībspēkiem,
pedagogu
profesionālās
pilnveides kursu
veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu
veidotājiem

Turpmāko
pētījumu
veicējiem

mācīšanās paņēmieni

I

MĀCĪBU PROCESA PLĀNOŠANA

15 Plānot atsevišķi laiku dažādu skolēnu mācīšanās stratēģiju (piem., lasīšanas stratēģiju, jaunu vārdu atcerēšanās paņēmienu u.tml.) apguvei.

16 Domāt, kā jaunais temats tiks vērtēts, kā tiks vērtēti skolēniem plānotie uzdevumi un pārbaudes darbi – kas tieši tiks pārbaudīts un ar kādu mērķi.

vērtēšanas mērķis

Valodas un valodu izglītības politikas veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu mācībspēkiem, pedagogu profesionālās pilnveides kursu veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu veidotājiem

Turpmāko pētījumu veicējiem

izvēle

1

MĀCĪBU PROCESA PLĀNOŠANA

17

Sagatavot vairākus uzdevumus un/vai tekstus par vienu un to pašu tematu/valodas jautājumu/problēmu un ļaut skolēniem izvēlēties.

18

Cik iespējams, paredzēt uzdevumus/tekstus ar atšķirīgu sarežģītības līmeni (t.sk. mājasdarbos).

diferenciācija

Valodas un valodu
izglītības politikas
veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu
mācībspēkiem,
pedagogu
profesionālās
pilnveides kursu
veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu
veidotājiem

Turpmāko
pētījumu
veicējiem

I

MĀCĪBU PROCESA PLĀNOŠANA

skolēnu darbu analīze

19 Paredzēt laiku darbam ar skolēnu paveiktā (mājasdarbu, pāru darbu, kontroldarbu) rūpīgu analīzi (visiem kopā, pāros, grupās) kā neatņemamu mācību procesa sastāvdaļu.

20 Beigās kritiski izvērtēt paredzēto tekstu/ uzdevumu/darbību daudzumu, cik tas ir samērīgs pret stundā tam atvēlēto laiku.

mazāk ir vairāk

Valodas un valodu izglītības politikas veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu mācībspēkiem, pedagogu profesionālās pilnveides kursu veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu veidotājiem

Turpmāko pētījumu veicējiem

II

MĀCĪBU PROCESA ĪSTENOŠANA

01

Skaidri, vienkārši un saprotami informēt skolēnus par mācību stundas/mācību darba struktūru (rāmi) – kas ir REĀLI sasniedzamais mērķis un rezultāts *te un tagad*.

02

Dažkārt rosināt skolēnus izvirzīt viņu individuālos mērķus latviešu valodas prasmes uzlabošanā konkrētā tēmas apguves kontekstā.

skolēnu individuālie mērķi

skolēnu informēšana

Valodas un valodu izglītības politikas veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu mācībspēkiem, pedagogu profesionālās pilnveides kursu veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu veidotājiem

Turpmāko pētījumu veicējiem

II

MĀCĪBU PROCESA ĪSTENOŠANA

vērtēšanas sistēma

03

Informēt skolēnus par vērtēšanas sistēmu konkrētā temata apguves/mēneša/semestra garumā.

04

Koncentrēties tikai uz stundā paredzēto (piemēram, vienu gramatikas jautājumu), **nesteidzīgi izskaidrot** un ļaut skolēniem apjēgt (patstāvīgi/pāros/grupās) to.

lēni un nesteidzīgi

Valodas un valodu
izglītības politikas
veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu
mācībspēkiem,
pedagogu
profesionālās
pilnveides kursu
veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu
veidotājiem

Turpmāko
pētījumu
veicējiem

mazināt kontroli

II

MĀCĪBU PROCESA ĪSTENOŠANA

skolens ka skolotājs

05

Vadīt mācību stundas gaitu, bet mazāk uztraukties par “kontroles pakas” turēšanu vai līdera pozīcijas zaudēšanu, ļaujot skolēniem arī pašiem organizēt savu/pāra/grupas darbu un iejusties līdera lomā.

06

Dot skolēniem iespēju (atvēlēt tam laiku) savā starpā runāt par tematu, vienam otru mācīt, apkopot paveikto, izvērtēt to.

Valodas un valodu izglītības politikas veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu mācībspēkiem, pedagogu profesionālās pilnveides kursu veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu veidotājiem

Turpmāko pētījumu veicējiem

II

MĀCĪBU PROCESA ĪSTENOŠANA

07

Rosināt skolēnus uzdot jautājumus un kopīgi meklēt atbildes uz tiem, neizvairoties arī no skolēnu provokatīviem jautājumiem, nemeklējot uzreiz pareizās atbildes, bet iesaistot citus skolēnus diskusijā.

08

Iesaistīt skolēnu ieteiktus tematus, izvēlētos tekstus, darba formas (t.sk. viņu veidotas prezentācijas, publiskas runas).

iniciatīva

skolēnu ieteikumi

Valodas un valodu izglītības politikas veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu mācībspēkiem, pedagogu profesionālās pilnveides kursu veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu veidotājiem

Turpmāko pētījumu veicējiem

II

MĀCĪBU PROCESA ĪSTENOŠANA

skolēnu pieredze

09

Veidot sasaisti ar skolēnu pieredzi: izlasītiem tekstiem, noskatītām filmām, novērotām situācijām u.tml.

10

Salīdzināt atsevišķus latviešu valodas elementus, konstrukcijas ar skolēniem zināmu vai šobrīd apgūstamu valodu elementiem un konstrukcijām.

latviešu valoda un citas valodas

Valodas un valodu
izglītības politikas
veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu
mācībspēkiem,
pedagogu
profesionālās
pilnveides kursu
veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu
veidotājiem

Turpmāko
pētījumu
veicējiem

II

MĀCĪBU PROCESA ĪSTENOŠANA

11

Literatūras mācīšanās mainīt akcentus: vairāk runāt par literāru darbu kā noteiktas sabiedrības atspoguļotāju, nevis tikai detalizēti analizēt izteiksmes līdzekļus, diskutējot par to iedalījumu grupās (atstāt to zinātniekiem). Uz izteiksmes līdzekļiem vairāk raudzīties kā uz paņēmieniem, kurus autors izmanto noteiktam nolūkam un efektam.

12

1.–9. klasē nestāstīt gari PAR gramatiku, bet skaidrot, rādīt gramatiku skolēniem pazīstamās situācijās vai interesantos, skolēniem pazīstamos kontekstos.

gramatika un
skolēnu vecums

literatūra un sabiedrība

Valodas un valodu izglītības politikas veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu mācībspēkiem, pedagogu profesionālās pilnveides kursu veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu veidotājiem

Turpmāko pētījumu veicējiem

valoda kontekstā

II

MĀCĪBU PROCESA ĪSTENOŠANA

13 Iekļaut valodas tematus noteiktā satura kontekstā, izmantojot kādus konkrētus informatīvos vai dailliteratūras savstarpēji saistītus (tematiski, žanriski, idejiski) tekstus.

14 Izmantot tekstus, kuri atspoguļo reālas komunikācijas situācijās mūsdienās, lai skolēns būtu gatavs, piemēram, saziņai darba intervijā, dalībai pārrunās, diskusijās, semināros augstskolā u.c. vietās.

reāli konteksti

Valodas un valodu izglītības politikas veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu mācībspēkiem, pedagogu profesionālās pilnveides kursu veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu veidotājiem

Turpmāko pētījumu veicējiem

II

MĀCĪBU PROCESA ĪSTENOŠANA

15 Izmantot publiskās telpas tekstus skolēnu pētījumiem (sākot ar klasē un skolā redzamo tekstu izpēti un turpinot tos izziņāt savā pagastā/pilsētā).

valodas publiskā telpā

tuvākā apkārtnē

valodu izpēte

Valodas un valodu
izglītības politikas
veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu
mācībspēkiem,
pedagogu
profesionālās
pilnveides kursu
veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu
veidotājiem

Turpmāko
pētījumu
veicējiem

III

MĀCĪBU PROCESA UN SKOLĒNU REZULTĀTU IZVĒRTĒŠANA

refleksijas

01

Ļaut skolēniem reflektēt par savu ieguldījumu mācību procesā, par grūtībām, par sasniegtajiem rezultātiem, par pozitīvajām/negatīvajām mācību pieredzēm.

02

Domāt kontinuīvi, novērtējot jau paveikto un plānojot paveicamo (nekoncentrējoties tikai uz to, kas nav izdarīts).

izvērtēšana un plānošana

Valodas un valodu
izglītības politikas
veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu
mācībspēkiem,
pedagogu
profesionālās
pilnveides kursu
veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu
veidotājiem

Turpmāko
pētījumu
veicējiem

rīcības plāns

III

MĀCĪBU PROCESA
UN SKOLĒNU REZULTĀTU IZVĒRTĒŠANA

03 Izstrādāt rīcības plānu, ja viens vai vairāki skolēni nav pietiekami labi izpratuši tēmu/tematu/valodas jautājumu (piemēram, sagatavot vai palīdzēt pašiem skolēniem izveidot atbalsta materiālu, papildu uzdevumus to izpildei kopā ar tiem, kas tematu ir apguvuši).

04 Izstrādāt rīcības plānu, ja vairums skolēnu nav izpratuši tēmu/tematu/valodas jautājumu (darba formu/metožu/tekstu/uzdevumu maiņa papildu stundās; sarunas ar skolēniem).

izvērtēšana kopā ar
skolēniem

Valodas un valodu izglītības politikas veidotājiem

Vecākiem

Universitāšu mācībspēkiem, pedagogu profesionālās pilnveides kursu veidotājiem

Skolotājiem

Mācību līdzekļu veidotājiem

Turpmāko pētījumu veicējiem

III

MĀCĪBU PROCESA
UN SKOLĒNU REZULTĀTU IZVĒRTĒŠANA

05 NEATSAUKTIES visu laiku uz eksāmenu kā galveno mācīšanās mērķi/biedu.

eksāmens

mērķis?

trauksme